

ИЗБОРНИ
К.и.
25.04.2026г.

КАЗУС № 4

Подсъдимият З. към инкриминираната дата имал навършени 44 години. Същият бил многократно осъждан за разнородни престъпления, включително и на "лишаване от свобода", търпяно от него ефективно, С Определение № 41/07.02.2023 г. на Окръжен съд - К. е условно предсрочно освободен от Затвора, с изпитателен срок от 10 месеца и 15 дни към 07.02.2023 г., от изтърпяване на останалата част от наложеното му наказание "лишаване от свобода" в размер на 19 години. След освобождаването му на 15.02.2023 г. от затвора, заживял на семейни начала с Е. Т., майка на другия подсъдим. Бил безработен.

Подсъдимият С. К. към април 2023 г. имал навършени 17 години. Роден бил в многодетно семейство и живеел на семейни начала с приятелката си, от която имал дете. Бил безработен и неосъждан.

Вечерта на 19.04.2023 г. двамата подсъдими се намирили на адрес: ул. "П" № 61 в гр. Благоевград, когато З. предложил на К. да отидат да крадат по центъра на Благоевград, защото имали нужда от пари. К. се съгласил и към 23:30 часа двамата отишли в центъра на града, търсейки да откраднат нещо. Към 03:00 ч. се озовали пред жилищна кооперация, находяща се на ул. "З" № 4. Подсъдимите се огледали за преминаващи хора и камери за наблюдение и влезли във входа на кооперацията, тъй като входната врата била оставена отключена.

Вървейки в коридора на кооперацията, забелязали от дясната страна на коридора дървена врата с прозорче, през което се виждало, че стаята е осветена и че в нея няма никой. В тази стая, на партерния етаж, сам живеел пострадалият Н. К.

Малко преди това, пострадалият К., около 03:00 часа на 20.04.2023 г., се събудил и отишъл до тоалетната, намираща се извън неговата стая/в коридора на кооперацията, в непосредствена близост до стаята/. Оставил вратата на партерната стая отключена.

В това време двамата подсъдими, възползвайки се от обстоятелството, че в осветената стая нямало никой, отворили вратата, влезли вътре и започнали да търсят ценни вещи, които да откраднат. К. намерил мъжко портмоне, в което имало парична сума в общ размер от 530 лв. и дебитна карта, издадена на името на пострадалия К.. Портмонето, заедно с парите в него, К. предал на З.. След това непълнолетният подсъдим намерил и взел мобилен телефон, който бил в предпазен калъф, както и 1 бр. плазмен телевизор, ведно с дистанционното управление за него. Докато бил в тоалетната пострадалият К. чул, че се отваря врата, но предположил, че може да е някой от съседите му. След няколко минути, към 03:15 ч. излязъл от тоалетната и отворил вратата на собствената си стая, видял вътре непознато за него момче, което държало в ръцете си неговия телевизор. Подсъдимият К. също веднага реагирал на появата на пострадалия К. и за да може да излезе от стаята, носейки телевизора, го изблъскал в коридора, след което изпуснал телевизора, който от удара в земята се счупил и нанесъл с ръце няколко удара в областта на главата на пострадалия, за да излезе от стаята и да избяга.

25.04.2026

Непосредствено след него пострадалият К. видял срещу себе си и друг непознат мъж (поде, З.). Опитал се да му препречи пътя, но З. му нанесъл силен удар с ръка в областта на лявото око и още няколко удара в областта на лицето, след което и той избягал след К. След като се освестил от нанесените му удари, К. потърсил в стаята телефона си, за да сигнализира за случилото се в полицията, но не го намерил. След това събудил наемодателите си, живущи в същата кооперация, от чийто телефон сигнализирали на тел. 112 за извършеното престъпление.

След като излезли от посочената кооперация, двамата подсъдими тръгнали да бягат към центъра на града, в посока към река "Бистрица". Докато бягали С. К. изхвърлил намиращото се в него дистанционно управление за телевизора, който се опитал да отнеме, но не успял, тъй като същият паднал от ръцете му в коридора на кооперацията, опитвайки се да избяга с него. Стигнали до мост над реката, където З. изхвърлил в реката портмонето, намиращо се у него, като преди това извадил и прибрал намиращата се в него парична сума. След това подсъдимите се прибрали в дома си. Двамата влезли в стаята на С. К. и си разделили поравно отнетата парична сума. Отнетият мобилен апарат бил взет да се ползва от К., който нямал собствен телефон.

Пострадалият разказал на пристигналите полицейски служители за случилото се. Била му оказана медицинска помощ с оглед получените телесни повреди в областта на лицето и главата му. Бил извършен оглед на място, съставен бил протокол за оглед на местопроизшествие без да се изземат вещи.

По-късно същия ден, в светлата част на денонощието, при допълнителен оглед /на местност/ било намерено вещественно доказателство- 1 брой дистанционно управление.

Било установено наличието на охранителни видеокамери, монтирани на съседни жилищни кооперации. Записите били предадени за нуждите на разследването от техните администратори, което било отразено в съставени протоколи за доброволно предаване. От видеозаписите били идентифицирани заснетите две лица като криминално проявения К. З. и С. К., които живеели в гр. Благоевград.

На 21.04.2023 г., около 07:30 ч. сутринта, полицейски служители установили и задържали К. З. и С. К. Двамата били отведени в полицейското управление, като докато пътували към управлението, в полицейския автомобил, пред полицейските служители двамата подсъдими признали за извършеното от тях престъпление, излагайки подробности за случилото се.

В хода на разследването било извършено разпознаване на двамата извършители на престъплението от страна на пострадалия, който категорично ги е посочил като лицата, които заварил в стаята си и които му нанесли удари по главата, за да запазят владението върху отнетите вещи и за да избягат.

С протокол за доброволно предаване от 21.04.2023 г. подсъдимият К, предал доброволно намиращите се в негово владение вещи, които отнели от пострадалия К., а именно: 1 бр. мобилен телефон; парична сума в размер на 135 лв. /сто тридесет и пет лева/.

По отношение на предадените вещи бил извършен оглед.

25.04.2026г.

Била назначена и изпълнена комплексна видео-техническа и лицево-идентификационна експертиза, като вещото лице е достигнало до извод, че е възможно, въз основа на общите признаци, характеризиращи заснетото от камерите лице и от предоставения сравнителен материал - 1 бр. цветно копие на актуална снимка към 20.02.2023 г, на К. А, З., да се заключи, че се касае за едно и също лице, а именно - К. А. З. Същият извод е направен и за другия подсъдим.

Заключенията на назначените експертизи са, че телевизорът е със счупен екран, като настъпилите повреди са неотстраними, а пазарната му цена към датата на деянието е в размер на 264 лв., че пазарната стойност на 1 /един/ брой мобилен телефон, марка и модел "Xiaomi Redmi", черен на цвят, с двойна камера, възлиза на 180.00 /сто и осемдесет/ лева, на поставения на него калъф в синьо-черен цвят - 10.00 /десет/ лева, а на 1 /един/ брой мъжки портфейл от плат стойността е 1.50 лв., като е приспаднал съответния процент на овехтяване.

До края на наказателното производство, причинените имуществени вреди не са били възстановени или обезпечени.

Изхождайки от факта на непълнолетие на С. К. към момента на вмененото му престъпление, разследващият орган е назначил и комплексна съдебно - психиатрична и психологична експертиза, за да се изследва неговата вменяемост и годност да участва пълноценно в наказателното производство. Експертите били категорични, че С. К. е разбирал свойството и значението на извършеното и е могъл да ръководи постъпките си. Отделно от това освидетелстваният няма психически недостатък, който да му пречи да дава достоверни показания.

От заключението по съдебно-медицинската експертиза по отношение нараняванията на пострадалия К. се установява, че са му причинени мекотъканни травматични увреждания, които своята съвкупност са осъществили критериите на квалифициращия медикобиологичен признак временно разстройство на здравето, неопасно за живота. Относно механизма за причиняването им, вещото лице е категорично, че се дължат на действието на твърд тъп предмет, каквито характеристики има и част от човешки крайник /ръка, юмрук/, по механизма на удар от такъв предмет, с умерена по интензитет травмираща сила. По своя вид, локализация и морфологична характеристика, травматичните увреждания е възможно да са причинени и отговарят да са получени по начин и по време, за които се съобщава в материалите по досъдебното производство, а именно - в резултат от нанесен удар с ръка в лицевата област на пострадалото лице при инцидент, станал на 20.04.2023 г.

В хода на проведено предварително изслушване подсъдимите К, З. и С. К. направили изявление и признали изцяло фактите, изложени в обстоятелствената част на обвинителния акт, като се съгласили да не се събират доказателства за тези факти.

Въпроси:

1. Определете правната квалификация на извършената престъпна деятелност. Обосновете се.

2. Коя прокуратура е компетентната да осъществи ръководството и надзора на досъдебното производство? Мотивирайте се.

3. Можело ли е делото да се реши в досъдебното производство по реда на глава 29 от НПК?

4. Трябва ли наказанието на К.З. по присъдата за настоящия случай да се присъедини към неизтърпяната част от наказанието по предходната присъда? Ако да - присъединяването трябва да е изцяло или може да е отчасти? Обосновете отговорите си.

5. Непълнолетният С.К. може ли да бъде осъден на лишаване от свобода, чието ефективно изтърпяване да бъде отложено за определен изпитателен срок? Може ли да бъде осъден на „пробация“? Обосновете отговора си.

6. Въпреки изразеното от подсъдимите при предварителното изслушване признание изцяло на фактите, изложени в обстоятелствената част на обвинителния акт и съгласие да не се събират доказателства за тези факти, можел ли е първоинстанционният съд да не проведе съкратено съдебно следствие? Какви обстоятелства е следвало да съобрази преди да постанови провеждането на съкратено съдебно следствие?

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ НА КАЗУСА

1. Определете правната квалификация на извършената престъпна дейтелност. Обосновете се.

Отговор:

- Деянието на К.З. изпълва от обективна и субективна страна състава на престъпление по чл. 199, ал.1, т.4, вр. чл. 198, ал.3, вр. ал.1, вр. чл. 29, ал.1, б. "а" НК, във вр. чл. 20, ал.2, вр. ал.1 НК.
- Деянието на С.К. изпълва от обективна и субективна страна състава на престъпление по чл. 198, ал.3, вр. ал.1, вр. чл. 63, ал.1, т.3 НК, вр. чл. 20, ал.2, вр. ал.1 НК.

Престъплението грабеж е сложно съставно престъпление, което включва две отделни деяния (принуда и кражба), всяко от които само по себе си представлява престъпление.

Грабежът е умишлено престъпление. Деецът трябва да съзнава не само обективните елементи на престъплението (принудата и отнемането), но и връзката между тях – това че принудата улеснява последващото отнемане на вещта.

Конкретните деяния на двамата подсъдими осъществяват т. нар. „нетипичен грабеж“ по смисъла на чл. 198, ал. 3 НК, съгласно която: „Грабеж е и всяка кражба, при която завареният на мястото на престъплението употреби сила или заплашване, за да запази владението върху откраднатата вещ. "

Текстът визиращ хипотеза, при която един вид престъпление – кражба, прераства в друг вид престъпно посегателство – грабеж.

От обективна страна са налице различия с грабежа по чл. 198, ал.1 НК.

При извършване на деяние по чл.198, ал.1 НК принудата предхожда или се извършва едновременно с отнемането на чуждите движими вещи.

За да е налице грабеж по ал.3, е необходимо деецът вече да е извършил кражба на чужда движима вещ, която да е довършена. За съставомерността на деянието по чл. 198, ал.3 НК е необходимо предметът на посегателството да е преминал от фактическата власт на трето лице във фактическата власт на дееца. В този случай деецът вече цели да запази владението върху вече откраднатата вещ и затова употребява сила или заплашване.

Втората особеност на грабежа по ал.3 е, че деецът е заварен на местопрестъплението, макар и отнемането на вещта вече да е довършено. След като вещта е отнета, деецът упражнява сила или заплашване, за да запази владението върху нея. Законът не изисква друго, освен осъществяване на принудата. По-конкретно в състава няма изискване, субектът да е успял да запази фактическата власт върху откраднатата вещ. В конкретния казус, въпреки, че не е успял да избяга с отнетия телевизор, (тъй като го е изпуснал в коридора) и по отношение на тази вещ има довършеност на деянието.

Използването на сила или заплашване е достатъчно, за да бъде довършено престъплението. Поради това, според преобладаващото становище не може да има опит към грабеж по чл. 198, ал.3 НК.

В този смисъл, от обективна страна, поведението на К.З. и С.К. включва освен отнемане на пари и вещи, и установяване на своя фактическа власт върху тях, но и блъскане и нанасяне на удари с юмруци в областта на лицето и главата на пострадалия К., които действия представляват използване на сила, за да запазят владението върху отнетото.

От субективна страна престъплението е извършено при пряк умисъл. Подсъдимите са съзнавали общественоопасния характер на това, което вършат и общественоопасните последици на едно такова поведение, и са целели тяхното настъпване. Освен това е налице и общност на умисъла като всеки от подсъдимите е съзнавал, че и другия действа за осъществяването на намисленото и за постигането на престъпния резултат.

Подсъдимите са осъществили отнемане на вещите, установили са фактическа власт върху тях, а впоследствие са употребили сила спрямо пострадалия, за да запазят владението върху отнетото и да осуетят противопоставянето му.

По отношение на непълнолетния С.К. вменяемостта е доказана с експертиза.

По-тежко наказуеми състави на грабеж са посочени в чл. 199 НК.

Квалифициран случай на грабеж е когато представлява опасен рецидив.(чл. 199, ал.1, т.4 НК).

По отношение на К.З. са налице предпоставките на чл. 29, ал. 1, б. "а" НК, обуславящи квалификацията „опасен рецидив" в първата от двете й форми. Същият е бил осъждан на наказание „лишаване от свобода“, което е изтърпявал ефективно, като впоследствие е бил условно предсрочно освободен, но е извършил в рамките на изпитателния срок, ново умишлено

престъпление – настоящото деяние, за което се предвижда наказание лишаване от свобода, като е налице и изискуемият се от чл. 30 НК срок до пет години от изтърпяване на наказанието до извършване на престъплението.

В конкретния казус не би могло да се направи извод за наличие на обстоятелствата по чл. 29, ал. 1, б. "б" НК, защото данните са, че бил „многократно осъждан за разнородни престъпления, включително и на „лишаване от свобода“, търпяно от него ефективно.“ Не са включени данни дали всички наказания по тези преходни осъждания са били лишаване от свобода, дали са били за умишлени или за непредпазливи деяния, дали са били от общ или частен характер. Въпреки многократните осъждания за разнородни престъпления, категорични данни има само за едно предишно осъждане, по което е наложено наказание "лишаване от свобода", търпяно от него ефективно.

Към момента на деянието, посочен в казуса, в НК липсва правна норма предвиждаща наказание за непредпазливо деяние, което наказание да може да бъде в размер на 19 години лишаване от свобода. Това обстоятелство и данните по казуса са достатъчни, за да се достигне до извод, че едно от предходните осъждания е било за тежко умишлено престъпление, като наложеното за него наказание е било лишаване от свобода за повече от една година и изпълнението му не е било отложено по чл. 66.

Това обуславя и квалификацията по чл. 199, ал. 1, т. 4 НК.

В случая липсват други квалифициращи обстоятелства по чл. 199 НК.

Не е налице и предварителен сговор за вършене на множество грабежи, защото между двамата извършители е имало уговорка да се извърши само конкретно престъпление – „да откраднат нещо“. В този случай е налице само обикновено съучастие, под формата на съизвършителство.

2. Коя прокуратура е компетентната да осъществи ръководството и надзора на досъдебното производство? Мотивирайте се.

Отговор:

С оглед разпоредбата на чл.35, ал.2 НПК, деянието по чл. 199 НК (извършено от К.З.) е подсъдно на окръжен съд, а съгласно чл.35, ал.1

НПК, престъплението по чл.198 НК (извършено от непълнолетния С.К) е подсъдно на районен съд.

По-тежкото престъпление (това по чл.199 НК) е родово подсъдно на окръжен съд.

В този случай приложение ще намери разпоредбата на чл. 40 НПК, която урежда подсъдността при съучастие и гласи: Когато няколко лица са обвинени, че са извършили в съучастие едно или няколко престъпления и един от съучастниците подлежи на съдене от по-горен съд, делото е подсъдно на по-горния съд. При това положение и двете обвинения ще се разгледат от окръжен съд.

Местната подсъдност се определя от правилото на чл.36, ал.1 НПК, според което делото е подсъдно на съда, в чиито район е извършено престъплението. Деянията са извършени в гр. Благоевград и съответния компетентен съд е Окръжен съд - Благоевград.

Компетентността на прокуратурата в наказателния процес не се определя изолирано, а следва подсъдността на делото, тъй като съгласно Конституцията на Република България структурата на прокуратурата съответства на структурата на съдилищата, разглеждащи наказателни дела.

Подсъдността на наказателното дело определя както компетентния съд, така и компетентната прокуратура.

С оглед горното, в настоящия казус компетентна да осъществи ръководство и надзор над досъдебното производство е Окръжна прокуратура - Благоевград.

3. Можело ли е делото да се реши в досъдебното производство по реда на глава 29 от НПК?

Отговор:

Тъй като деянията по настоящия казус не попадат в обхвата на забраните, въведени с разпоредбата на чл. 381, ал.2 НПК, след приключване на разследването по предложение на прокурора или на защитника, по принцип би могло да бъде изготвено споразумение между тях за решаване на делото в досъдебното производство.

В конкретния случай не е могло делото да се реши в досъдебното производство по реда на глава 29 НПК, тъй като причинените от престъплението имуществени вреди не са били възстановени или обезпечени - чл. 381, ал.3 от НПК.

4. Трябва ли наказанието на К.З. по присъдата за настоящия случай да се присъедини към неизтърпяната част от наказанието по предходната присъда? Ако да – присъединяването трябва да е изцяло или може да е отчасти? Обосновете отговорите си.

Отговор:

Подсъдимият К.З. бил осъден за умишлено престъпление на наказание „лишаване от свобода“, търпяно от него ефективно. В следствие той бил условно предсрочно освободен (УПО) и извършил в рамките на изпитателния срок ново умишлено престъпление, за което се предвижда наказание лишаване от свобода.

В конкретния случай не следва за наказанието на К.З. по присъдата за настоящия случай да се прилага чл. 27 НК(присъединяване на наказания), а намира приложение чл. 70, ал.7 НК.

Наказанието на К.З. по присъдата за настоящия случай не следва да се присъедини към неизтърпяната част от наказанието по предходната присъда.

Неизтърпяната част от наказанието на К.З., в размер на 10 месеца и 15 дни, по предходната присъда, на основание чл. 70, ал.7 и ал.8 НК следва да се изтърпи отделно и изцяло.

5. Непълнолетният С.К. може ли да бъде осъден на лишаване от свобода, чието ефективно изтърпяване да бъде отложено за определен изпитателен срок? Може ли да бъде осъден на „пробация“? Обосновете отговора си.

Отговор:

С.К. може да бъде осъден на лишаване от свобода, чието ефективно изтърпяване да бъде отложено за определен изпитателен срок.

Това е така, защото С.К. е непълнолетно лице, поради което наказанието му следва да бъде определено при съобразяване с особените правила за непълнолетните. Предвиденото наказание за деянието на С.К. е лишаване от свобода от три до десет години, но тъй като е непълнолетен, то следва да се редуцира, като лишаването от свобода за повече от пет години се заменя с лишаване от свобода до три години(чл. 63, ал.1, т.3 НК).

При това положение съдът е длъжен да определи наказанието лишаване от свобода в тези граници.

Тъй като С.К. не е осъждан, ако съдът намери, че за постигане целите на наказанието и преди всичко за неговото поправяне не е наложително да изтърпи наказанието, може да отложи изпълнението на наложеното наказание.(чл.66, ал.1 НК).

Предвид обстоятелството, че С.К. е непълнолетен, към момента на деянието, ако бъде осъден условно, изпитателният срок е в размер от 1 до 3 години (чл. 69, ал.1 НК).

Само при наличие на предпоставките по чл. 55 НК, С.К. може да бъде осъден на „пробация“.

Ако съдът прецени, че в конкретния казус са налице изключителни или многобройни смекчаващи обстоятелства, и че и най-лекото предвидено в закона наказание се оказва несъразмерно тежко, лишаването от свобода, когато не е предвиден най-нисък предел(както в случая след извършената редуция) може да премине към друго по вид наказание като „пробация“ или „обществено порицание“ (чл. 55, ал. 1, т. 2 б. "б" НК).

6. Въпреки изразеното от подсъдимите при предварителното изслушване признание изцяло на фактите, изложени в обстоятелствената част на обвинителния акт и съгласие да не се събират доказателства за тези факти, можел ли е първоинстанционният съд да не проведе съкратено съдебно следствие? Какви обстоятелства е следвало да съобрази преди да постанови провеждането на съкратено съдебно следствие?

Отговор:

Съкратеното съдебно следствие е диференцирана процедура. Насочена е към ускоряване на наказателното производство. НПК урежда две форми на съкратено съдебно следствие пред първа инстанция, съдържащи се в разпоредбите на чл. 371 НПК – по т.1 и по т.2.

Предварителното изслушване на страните е част от тази диференцирана процедура, което не е предвидено по наказателни дела по общата наказателна процедура.

Искането на подсъдимия за предварително изслушване е израз на неговите процесуални права - да дава обяснения, да прави самопризнания, да прави искания, бележки, възражения и т.н.

В разглеждания случай подсъдимите са повече от един, поради което съкратено съдебно следствие се допуска само ако условията по глава 27 НПК са налице за всички подсъдими, поради което то не се допуска за

отделен подсъдим, когато друг подсъдим по делото не е съгласен същата процедура да се приложи и спрямо него.

Преди да постанови провеждането на съкратено съдебно следствие, съдът следва да съобрази дали за престъпленията за които са обвинени двамата подсъдими се допуска ССС (чл. 369а НПК), както и дали самопризнанието, направено по реда на чл. 371, т. 2 НПК се подкрепя от събраните в досъдебното производство доказателства.

Съгласно ТР № 1/06.04.2009 г. по ТД № 1/ 2008 г., ОСНК на ВКС „Разпоредбата на чл. 372, ал. 4 не изисква всички надлежно събрани и проверени в хода на досъдебното производство доказателства да подкрепят самопризнанието. Необходимо е приобщените доказателства да са достатъчни за установяване по несъмнен начин на фактите, очертани в обстоятелствената част на обвинителния акт и признати от подсъдимото лице.“

Освен това, съдът следва да е установил и че самопризнанието е доброволно и отразява действителното отношение на подсъдимия към обвинението.

При разглеждане на делото по реда на ССС, когато подсъдимите изцяло са признали фактите, съдът определя наказанието при условията на чл. 58а от НК.

В конкретния случай, първоинстанционният съд е можел да не проведе съкратено съдебно следствие, ако е установил, че самопризнанието, направено по реда на чл. 371, т. 2 НПК, не се подкрепя от събраните доказателства в досъдебното производство (арг. от чл. 372, ал.4 НПК), както и ако е установил, че не са налице условията по глава 27 НПК за всички подсъдими.

Казусът е изготвен чрез използването на данни от конкретно наказателно производство, във връзка с което са постановени и влезли в сила следните съдебни актове:

Присъда № 9 от 19.02.2024 г. на ОС - Благоевград по н.о.х.д. № 1445/2023 г.

Решение № 271 от 31.07.2024 г. на САС по в.н.о.х.д. № 681/2024 г.

Решение № 666 от 18.12.2024 г. на ВКС по н. д. № 1006/2024 г., I н. о., НК